

Položaj našega šolstva

Prinašamo zanimivo statistiko o stanju šol, učiteljstva in učencev in Podmladka Rdečega križa pred osvobodilno borbo in po osvoboditvi na ozemlju cone A in cone B v goriškem okrožju

a) Cona A: Pred osvobodilno borbo: št. šol: 70, št. učencev: 3557, št. učiteljev: 92, št. učitelj. PRK: 1717.

Po osvoboditvi: št. šol: 122, št. učencev: 8144, št. učiteljev: 220, št. učitelj. PRK: 2196.

b) Cona B: Pred osvoboditvi: št. šol: 79, št. učencev: 3129, št. učiteljev: 110, št. učitelj. PRK: 1125.

Po osvoboditvi: št. šol: 147, št. učencev: 8352, št. učiteljev: 135, št. učitelj. PRK: 1580.

c) Skupno v Goriškem okrožju: št. šol pred osvoboditvijo: 142, št. učencev pred osvoboditvijo: 6886, št. učiteljev pred osvoboditvijo: 202, št. učitelj. PRK pred osvoboditvijo: 2342.

Št. šol po osvob.: 209, št. učencev po osvob.: 13.496, št. učiteljev po osvob.: 355, št. učitelj. PRK po osvob.: 3776.

Ljubezen pomožnega učiteljstva do vzgoje

Kakor je bilo že večkrat poudarjeno in kakor je predevidel tudi odlik naših prosvetnih oblasti, se je nameralno med političnimi organizirani v Gorič tečaj za vse pomožno učiteljstvo, ki je tako po vrstovalno sodelovalo pri obnovi našega šolstva. To učiteljstvo ni imelo zadostne kvalifikacije, niti znanja, imajo pa je izredno dobro voljo, ljubezen do mladine, ki je bila željna pouka v materinski in po 25 letih fašističnega suženjstva.

Ovire so se začele množiti

Med tem časom so ozemlje, ki ga je do tedaj kontrolirala J. A., prevzela zavezniške oblasti. Vodstvo tečajev je takoj našlo na razne ovire. Med prve spada odprava prostorov za tečajnike s strani cerkvenih oblasti kakor tudi zavezniških vojaških oblasti, kjer so zasedle ravno prostore, katere je vodstvo tečajev rezerviralo za tečajnike, in sklenilo že tozadevne pogodbe. Zaradi teh neprilik je bil tečaj odložen na 2. julij. Ker s strani zavezniških oblasti še vedno ni bilo dovoljenja za pričetek tečajev, je bil končno preložen na 10. julij. Medtem so zavezniške oblasti definitivno prepovedale tečaj. Vodstvo tečajev je zaradi tega moralo pragneti tečaj onemogočiti in izvesti tečaj v manj ugodni krajci, ker tam ni bilo dovolj prostorov za popoln tečaj, kakršnega bi bil misljen v Goriči, se je vodstvo tečajev odločilo, da sprejme na tečaj samo ono pomožno učiteljstvo, ki nima popolne kvalifikacije.

Da se omogoči tovarišem s italijanskim učiteljstvom tečaj za slovensčino in pedagogiko, teh predmetov namreč na italijanskem učiteljstvu niso poznali, se je zaprosilo ponovno zavezniško upravo za dovoljenje za tečaj. Ker pa ni bilo dovoljenja za tečaj, ki stanejo v Goriči oz. za one, ki si lahko sami oskrbijo hrano in prenočišče. Po vsčitranih intervencijah v Trstu in Goriči so zavezniške oblasti tečaj dovolile.

Tečaj se je pričel 24. julija. Število tečajnikov znaša 22.

21. julija so zavezniške oblasti zvedele, da so v Goriči, kakor tudi po drugih vodnih in dijaških tečajih, ki so imeli namen usposobiti mladino srednjih šol v znanju slovensčine. Na podlagi tega so bili vsi tečaj razen učiteljskega strogo prepovedani.

Okrožni prosvetni odsek je moral izdati na vse okrajne odlok o prepovedi tečajev. Od tega dne so prihajale na tukajšnji prosvetni odsek številna deputacije in protestne resolucije proti izrečenju najomnovejših kulturnih prireditelj. 30. 7. je prišla na tukajšnji odsek deputacija srednješolske mladine iz mirnanskega okraja in zahtevala, da se jo sprejme in zavezniškemu guvernerju v svojo protesta proti ukinitvi tečajev. Gospod guverner, ki je sprejel tečaj, Venturini in tomlača tov. Birso, je odločno odločil dovoljenje tečajev, vendar je končno dopustil, da se v odloku privzeto tečaj. Skoraj vsa šolska poslopja so bila zasedena ali zaplenjena. So tudi primeri, da so zavezniški vojniki opravili, okna in vrata prav namerno uničili.

Nikolaj Ostrovski

Kako se je kalilo jeklo

Ko je zakril jamo, je zemljo dobro položil in na poravnano mesto nosil opke in drugo staro ropotijo; ko je s kritičnim pogledom ocenil svoje delo, je zadovoljen snal kape z glave in si obrisal pot s čela.

Zdaj naj kar iščejo. Pa tudi če bi našli, ne bodo vedeli čigava je šupa.

Pavka je skoraj neopazno postal prijatelj s strojnim monterjem, ki je zdaj že skoraj mesec dni delal v električni centrali.

Zuhraj je podrejenemu kurčurju dobrodu razložil mehanizem, ustroj dinam in ga uvajal v delo.

Razborit deht je mornarju ugajal. V prostih dnevih je Zuhraj često prihajal k Artemu. Razumen in resen mornar je vztrajno poslušal zgodbe o načinu življenja, posebno odkar se je mati pritoževala nad Pavkovim pobalinstvom. Toda on je znal tako mlo uplivati za Marijo Jakovljeno, da je zmeraj

pozabljala na svoje nezgode in po stajala vedra.

Nekoč je Zuhraj zasulavil Pavko na dvorišču električne centralne med skladvnikom drv in ga smeje nagovoril:

— Mati pravi, da se rad prepevaš. Borben je kot petelin, pravi Zuhraj se je dobrohotno nasmejal. — Prav za prav, točki se mi škodljivo, je treba je voditi ko ga mora tepeti in zakaj. — Pavka, ki ni vedel ali se Zuhraj šali, ali govori resno, je odgovoril: — Jaz se ne bijem zaman, temveč vedno pravilno. — Zuhraj mu je nepričakovano stal pred noge: — Hočeš, da te naučim, kako se je treba zares tepati? — Pavka ga je začudeno pogledal. — Kako to — pravilno? — Tako, pogledj. — In Pavka je dobil prvo kratko lekcijo iz angleškega boksa.

Ta nauk ga ni malo stal, toda

Venturini vztrajal, da se izpolni želja obeh delegacij in se imenujeta dva proveditorja oz. superintendanta, ga je g. Simoni napadel, češ da se skriva pod naslovom šolskega nadzornika politični organ, da simulira, da ne obvlada popolnoma italijansčine, itd.

Zelo mnogo je gospod Simoni poudarjal, da bo treba slovensko šolstvo dvigniti na stopnjo italijanskega šolstva in da bo zato potrebno dobro in izprašano učiteljstvo. Verjetno je s tem namigoval na naše pomožno učiteljstvo, katero se ne bi moglo nadomestiti.

Zavezniške prosvetne in upravne oblasti kažejo torej popolno nerazpoloženje do našega šolstva in naših prosvetnih oblasti. Stremijo za tem, da vse naše prosvetne oblasti zamenjajo s popolnoma novimi. Pod izgovorom, da morajo nuditi Slovenem šolstvo, ki bo na isti višini kot italijansko, zavračajo vse naše dosedanje delo, vse ustanove in prosvetna mesta. Iz vseh razgovorov in vseh ukrepov je razvidno, da stremijo za tem, da onemogočijo sodelovanje s italijanskimi prosvetnimi oblastmi, ki predstavljajo pošteno goriško Italijane, ki so se ves čas borili proti fašizmu in

Tečaj bi moral pričeti 25. junija in prijavljenih je bilo že 300 pomožnih učiteljev.

Od Triglava do Jadrana

NABREŽINA

21. t. m. smo tudi pri nas izvolili odbor ASIZ-a. Volitev se je udeležila ogromna večina prebivalstva. Pred volitvami je tovariška, članska tržaška okrajna, podala referat in predložila prisotnim svetovni in domači politični ter gospodarski položaj. Predložila je vsačasnemu tudi nalogo, ki jih imajo v okviru ASIZ-a.

Po referatu so prebivalci prešli k volitvam in izvolili odbor sestavljen iz devetih članov, od katerih je šest Slovencev in trije Italijani. Izvoljeni tovariši so ljudstvo zagotovili, da bodo svoje dolžnosti izvršili častno.

STARO SELO

V vasi Staro selo pri Kobaružu se je vršil miting namenjen otvoritvi »Mladinskega doma«. Navdušenje in veselo sodelovanje mladine na mitingu je razvidljivo in naravnost navdušilo vse opazovalce. Mladina dviga svojo kulturno delo in da se lahko izpopolnjuje, je zasluga pahlj. junakov, ki so šli v borbo zato, da se odzavame slahernemu močnost kratiči najbolj svete pravice. Ljudstvo, posebno pa mladina, se zaveda vsega trpljenja ter zato neumorno dela za obnovo domovine.

VELIKIDOL

V nedeljo, 26. t. m. bodo aktivisti Osvobodilne fronte priredili veliko veselico. Na sporedu je miting s pesnim programom. To bo prva večja prireditelja, od kar so nam Nemci požgali oter. Mladina bo nastopila z veselimi igricami. Prireditelje bo na prostem. V slučaju slabega vremena bo odložena na nedeljo, 2. septembra.

TOLMIN

Odsek za prehrano sporoča, da bodo v najkrajšem času pripravljene vse nakaznice za blago. Blago bo »Navod« izročil zadrugi, ki bo poskrbela za pravilno razdeljevanje. Pripravljeni je tudi večja količina strojne cementne opreme. Ljudstvo predlaga, da bi se povečalo število delavcev v tovarni za izdelavo opreme in da bi se ustanovila čevljarška delavnica. Predloga sta bila enoglasno sprejeta.

ŽIRJE

Na Krasu se vrsti miting za mitingom. V nedeljo, 19. t. m. je nastopila tudi goriška skupina iz vasi Žirje pri Sežani. Z izbranim programom je skupina zadovoljila številno občinstvo. Posebno so se izkazali pioni in duet mladine.

Nalogo mnogih bo leta skupina nastopila ponovno v Divači, in to v nedeljo, 26. avgusta.

sodelovali v narodno osvobodilni borbi in so ves čas sodelovali na sožitju in bratstvu med obema narodoma na Goriškem. Očito sodeležje in podporo elemente, ki niso nikdar sodelovali v osvobodilnem gibanju in ki so ves čas sodelovali s okupatorjem. V vsem kažejo stremenje razcepiti nas in sietnatično uničiti, ne pa dvigniti, kot to izjavljajo. Prav nikjer še ni bilo znakov priznanja, da smo Slovenci kulturno narod, ki skoro ne pozna neplemenitosti, da smo se borili, doprinesli težke krvave žrtve za svojo svobodo in da imamo pravico o svoji kulturi in o svojem šolstvu sami odločati. Kratiče se nam najojnostne pravice. O kakih demokratičnih, kulturnih svobodah, pravicah, ki jih daje Atlantika pogodba vsatiku svobodoljubnemu narodu, ni govora. Mnenja smo poleg tega, da zavezniške prosvetne oblasti naše šolstvo podcenjujejo in govornijo o nekem dvigu našega šolstva na isto stopnjo kot je italijansko zato, ker našega šolstva sploh ne poznajo, oziroma ga presojajo samo na podlagi informacij s strani italijanskih sovinitov. Predno se kdo predreze presojati naše šolstvo, bi bilo dobro, da ga prej sam spozna.

Mladina iz komenskega okraja piše

Četudi smo precej oddaljeni od vasi Opjatje selo, smo vseeno dobi povabilo na miting. Veseli smo biti, ker smo vedeli, da gremo v kraj, kjer se nahaja naša vojska, toda še bolj hitro smo stopili, ker je bilo objavljeno, da pride tuja mladina iz Trsta in Goriče.

Iz nabrežinskega okraja

Nabrežinski okraj se nahaja v precej dobri ekonomski položaju. Prebivalstvo tega okraja je bilo navezano pred vsem na dobrodu, ki jih je dajala odtodna industrija. V ta industrija pa sedaj počiva, ker ni na razpolago sredstev za obnovo. Potrebno bi bilo okrog 1.500.000 lir za nakup novih strojev in za popravilo starih in to samo za največji kamnolom Cave Romane, ki lahko zaposli nad 1000 delavcev in katerega letna produkcija znaša 2500 m3. Iz tega kamnoloma so Nemci odnesli skoro vse elektromotore in druge stroje, kar pa niso odnesli, so pa razbili. Iz drugega kamnoloma tvrdice Monte Cattini so pa lastniki odpejali vse stroje v Milan, tako, da so ostale zapadne prazne. To podjetje lahko zgradbi okrog 500 delavcev. Za obnovo podjetja pa bi bilo potrebnih 8.000.000 lir. Podjetje Coriato pa je stroji kar dobro opraviščeno, toda v sled pomanjanka naročil obratuje le z 12, mesto s 500 delavci. Zadnji dve podjetji lahko daste leto vsako po 1500 m3 marmorja. Poleg teh večjih so še manjša, ki dajejo skupno 4300 m3 na leto, in ta zaposlila okrog 700 delavcev. Ta podjetja so s stroji zadostno opremljena in bi bila potrebna le naročila.

Poleg kamnolomov so v Nabrežini tudi 3 velike apnenice, ki so med okupacijo pretrpele veliko škodo in bi bilo za popravilo istih potrebnih 600.000 lir. Eno od teh apnenic je Okrajni NOO že sam popravil in strešne cementne opreme. Ljudstvo predlaga, da bi se povečalo število delavcev v tovarni za izdelavo opreme in da bi se ustanovila čevljarška delavnica. Predloga sta bila enoglasno sprejeta.

ŠKODA V GOZDOVIH

Odsek za gozdarstvo pri ONOO za tržaško okrajje je ugotovil, da je bilo v okrajjih Sežana in Nabrežina uničenih v letosnjem letu po požarih okrog 15 ha borovih nasadov. Začelo se bo z obnovo najstarejših borovih nasadov iz fonda, ki ga zavezniške oblasti obljube za pogodovanje. Odsek ima v načrtu tudi organiziranje nasadov in je ta svoj načrt že pričel izvajati.

Obnovljena dela v tržaškem okrožju

Obnovitvena dela v tržaškem okrožju počasi napredujejo, ker pri manjkajočih sredstvih in drugih odnikov, predvsem materijala, ki bi bil za obnovo potreben. V nabrežinskem okrajju, v vasi Zgonik, obnavljajo še kanalizacijo. Potrebni cement za obnovo porušljenih položaj je preskrbel krajevni odbor

Nekateri narodni teroristi nas blagotisto, da nismo za Italijane, da jih mirimo, toda mi ne mirimo nikogar bolj kot naravno te gobezdače. Miramo fašiste, ljubimo kot brate pa vse one, ki so se izkazali svobodoljubne, za bratstvo in enotnost. Tako, kot je bilo v borbah, kjer so se z ramo ob ramenu borili Garibaldi in slovenski partizani, hočemo, da bo tudi sedaj na delu in na zabavi.

Bela cesta nas je peljala proti vasi, a srca so čutila nekaj novega, so čutila to, kar čuti sestra, ko gre obiskat brata, kar mati, ko se dolgo časa ni videla sina. Med potjo se je mladina pogovarjala: Kdo ve, ali bo prišel morda tisti Garibaldi, ki je bil še v času borb v naši vasi? Ali se še spominjajo tovariši Bruna? Ali mogoče pridejo tudi o ni tovariši, ki so bili zadnji na konferenci?

In res, Komaj smo prišli v vas, smo se videli Garibaldi, kako korakajo na zborni mesto. Zago-reli obrabi, polni sreče, so se veselo pomešavali s slovensko mladino, s slovenskimi in hrvaškimi partizani in s ljudstvom. Jasno je, da do takih fantov ne moremo čutiti drugega kot ljubezen. Kdor še o tem dvomi, naj pride k nam in videl bo s kakšno lahkoto se govorijo trije jeziki, kadar so govornji v bratstvo, Italijanske mladinke so se tam družile s dolmatinskimi in slovenskimi partizani, slovenska dekleta s Krava pa so veselo rajale z mladimi Garibaldi iz Trsta, Trčica in drugih vasi.

Kot dokaz prave medsebojne ljubezni in bratstva sta slovenska in italijanska mladina podarili odredu Jugoslovanske armade več italijanskih in slovenskih zastav ter silko Stalina. Tudi žene so obdarile naše borce.

Mitingu je sledil ples. Ob godbi obojestranskih godalnih skupin je plesalo vse, staro in mlado, brez razlike. Toda zabava ni vse, bratstvo se ne pokaže samo pri razvedrilju. Šli homo na delo za obnovo naše domovine, povežali se homo še bolj tesno, ker samo tako lahko dosežemo najlepše uspehe, lahko dosežemo naš cilj.

Kdorkoli hoče protestirati proti prošnji za ponovni sprejem na delo, mora prijaviti svoje pripombe pisмено, verodostojno podpisane, na urad Komitaja, Trst, Via Niz-zica, št. 16. (Justična palača), v 7. dne od dne objave tega akta.

Koncert na Kolonkovcu

Prosvetno društvo svete Marije Magdalena Spodnje je sklenilo prirediti v nedeljo, 26. t. m. v gostini »Eks-Društvo« na Kolonkovcu ob 16. uri koncert.

Sodelujoči magdalenski pevski zbor »Slava«, domači mladinski pevski zbor, mešani pevski zbor iz Skednja, št. Jakobski pevski zbor, mešani zbor iz Rimčan in zbor iz Boršta. Naše šolska mladina je poskrbela za nekaj deklaracij. V nadi, da homo s tem nuditi ljubiteljem petja nekaj ure prosvetne in zabavne, pričakujemo obilo udeležbo.

Po končanem sporedu bo prosta zabava s plesom.

Tržaška prehrana

»Spremlj« javlja: Obveščamo ljudstvo, da se bo od 24. t. m. dalje pečel kruh z belo ameriškanjo moko in se bo prodajal po sedanjih ceni 15 lir kilogram.

Poslavno peke, da ne bodo mešali stare zaloge črne moke, ki so stajevna na stran za potrošnike, kateri je bodo lahko dvignili proti odzokom za kruh tekočega meseca, četudi so še pretelki.

Razdeljevanje kvasa

»Spremlj« javlja, da bodo v petek, 24. t. m. pričeli deliti obrok kvasa po 30 gr. na osebo. Razdeljevanje bo se nadaljevalo do petka, 31. t. m. pri trgovcih na drobno. Kvas se bo dvigal proti odzokom, št. 100 živilskih kart, in to po 56 lir kg.

Komisija za čiščenje

Predsedstvo komisije za čiščenje sklicuje za soboto 25. t. m. ob 11. uri sestanek vseh članov komisije. Gre za važno poročilo.

Gledališče Verdi

Jutri, v soboto, ob 20.30, bo pod vodstvom Edmonda De Vecchi otvortivni koncert prvega ciklusa velikih simfoničnih koncertov novega tržaškega filharmoničnega orkestra s programom, ki je bil že objavljen.

Učiteljski tečaj

Trst, 23. — Problem slovenskega učiteljstva v slovenskem Primorju se ugodno rešuje. 266 učiteljev, ki imajo italijansko maturo, Tečaj se bodo, v kolikor se še niso, te dni zaključili, učitelji pa, ki bodo iz teh tečajev izšli, bodo nameščeni po raznih šolah. Za učitelje Slovence s italijansko maturo, ki dopolnilnih izpitolov za poučevanje na slovenskih šolah še niso napravili, se bo v kratkem vršil nov tečaj.

Iz tržaškega življenja

Prošnje za ponovni sprejem na delo

Spodaj imenovane osebe, spadajo pod obdino mesta Trata, so se obrnile na Komisijo za čiščenje s prošnjo za ponovni sprejem na delo:

Alessandrini Evaristo, Biagi Apollonio Marcella, Bianchi Bruna, Bracci Sergio, Brizzi Giulio, Bianco Romano, Buscchian Guerrino, Cappellari Giovanni, Cimadori Glauco, Coral Enrico, Corva Pio, Courir Francesco, Del Ben Giuseppe, Di Carlo Eugenio, Di Tomaso Primo, Dusl Adele, Ercolani Enrico, Farci Enrico, Fertz Raffaele, Fornarelli Luigi, Fortuna Marino, Franna Antonino, Golia Giuseppe, Graffi Leonardo, Lange Roberto, Maricich Luca, Marzilli Adele ved, Pizzarelli, Marzio Pietro, Mauri Mario, Patrizio Domenico, Pesco Giovanni, Polese Serafini Maria, Polonlo Giovanni, Puntaferrro Adolfo, Quarantotto Gembini Pier Antonio, Ravallico Carolina ved, Serge, Rinaldi Giovanni, Rizzardi Emma, Rizzo Luigi, Sambo Edgardo, Sauli Rodolfo, Scarab Renato, Stecco Giovanni, Suich Antonio, Talleri Gustavo, Tomisi Antonietta, Tomisch Giuliana, Zaccagna Giuseppe, Zorzet Aldo, Zucchini Renato, Zugna Antonio, Caporali Renato.

Prošnjo z imeni dajemo v javnosti na podlagi določitev XIII sekcije splošnega ukaza, št. 7, z dne 11. julija 1945, ki ga je izdala ZVU.

Kdorkoli hoče protestirati proti prošnji za ponovni sprejem na delo, mora prijaviti svoje pripombe pisмено, verodostojno podpisane, na urad Komitaja, Trst, Via Niz-zica, št. 16. (Justična palača), v 7. dne od dne objave tega akta.

Koncert na Kolonkovcu

Prosvetno društvo svete Marije Magdalena Spodnje je sklenilo prirediti v nedeljo, 26. t. m. v gostini »Eks-Društvo« na Kolonkovcu ob 16. uri koncert.

Sodelujoči magdalenski pevski zbor »Slava«, domači mladinski pevski zbor, mešani pevski zbor iz Skednja, št. Jakobski pevski zbor, mešani zbor iz Rimčan in zbor iz Boršta. Naše šolska mladina je poskrbela za nekaj deklaracij. V nadi, da homo s tem nuditi ljubiteljem petja nekaj ure prosvetne in zabavne, pričakujemo obilo udeležbo.

Po končanem sporedu bo prosta zabava s plesom.

Tržaška prehrana

»Spremlj« javlja: Obveščamo ljudstvo, da se bo od 24. t. m. dalje pečel kruh z belo ameriškanjo moko in se bo prodajal po sedanjih ceni 15 lir kilogram.

Poslavno peke, da ne bodo mešali stare zaloge črne moke, ki so stajevna na stran za potrošnike, kateri je bodo lahko dvignili proti odzokom za kruh tekočega meseca, četudi so še pretelki.

Razdeljevanje kvasa

»Spremlj« javlja, da bodo v petek, 24. t. m. pričeli deliti obrok kvasa po 30 gr. na osebo. Razdeljevanje bo se nadaljevalo do petka, 31. t. m. pri trgovcih na drobno. Kvas se bo dvigal proti odzokom, št. 100 živilskih kart, in to po 56 lir kg.

Komisija za čiščenje

Predsedstvo komisije za čiščenje sklicuje za soboto 25. t. m. ob 11. uri sestanek vseh članov komisije. Gre za važno poročilo.

Gledališče Verdi

Jutri, v soboto, ob 20.30, bo pod vodstvom Edmonda De Vecchi otvortivni koncert prvega ciklusa velikih simfoničnih koncertov novega tržaškega filharmoničnega orkestra s programom, ki je bil že objavljen.

Učiteljski tečaj

Trst, 23. — Problem slovenskega učiteljstva v slovenskem Primorju se ugodno rešuje. 266 učiteljev, ki imajo italijansko maturo, Tečaj se bodo, v kolikor se še niso, te dni zaključili, učitelji pa, ki bodo iz teh tečajev izšli, bodo nameščeni po raznih šolah. Za učitelje Slovence s italijansko maturo, ki dopolnilnih izpitolov za poučevanje na slovenskih šolah še niso napravili, se bo v kratkem vršil nov tečaj.

Nov „demokratični“ ukrep

Gorica, 21. — Primorsko ljudstvo si je ustanavljalo čitalnice še v dne, ko je po vseh divje besnel sovražnik. Čitalnica je bila največkrat je skromen kotiček ali bunker, kjer so se hranile knjige in časopisi, ki so tudi prako smrtnih nevarnosti in mimo sovražnega ognja prihajali v vasi.

Skrb in ljubezen do čitalnice je postala ponos vaščanov, ker so v njej videli težko priborjeni sad dolgoletne borbe proti zatiranju italijanskega fašizma, v njej so videli novo pot k resnično ljudski kulturi. Po 1. maju so ljudske čitalnice končno prišle v javnost. Tudi v osvobodjeni Gorici so »Ljudsko čitalnice« odprli na Korzu Vittorio Emanuele III. št. 10.

Toda danes je zavezniška oblast proti njej povzela ukrep, kakršnega so bili do sedaj deležni že mnogi prostori, kjer so bili nastanjeni organi ljudske oblasti, protifašistične organizacije, itd.

Ob 9.30 uri zjutraj sta čitalnico obiskala dva zavezniška oficirja, angleški in ameriški, od A.I.S. (Allied Information Service) in vprašala, kje je propaganda. Nato sta preko telefona sporočila Kulturno-prosvetnemu odseku v Ljudski dom, naj bo čitalnica do 9 ure naslednjega dne izpraznjena. Na vprašanje, zakaj ta ukrep, sta odgovorila, da je to »vsa propaganda«. Večkrat sta prišla, si ogledovala prostore in odšla. Prišla sta v

Primorci še vedno čakajo v Marseilleu

Tanjug, 23. — Koncem leta 1942 in začetku 1943, so italijanske oblasti na Primorskem in v Istri prisilno mobilizirale vse moške od 23. do 43, leta in so ustanovile 27 posebnih delavskih bataljonov, ki so jih poslali v Italijo. Enega teh bataljonov so poslali v Grčijo. Moške, ki so bili poslani v Grčijo, so večinoma pobegnili v gozdove in vstopili v vrste ELLAS-a in ustanovili svoj »Primorski odred«, ki se je južnako boril s grškimi partizani.

Razmere v bataljonih, ki so se nahajali v Italiji, so bile zelo slabe. V taboriščih na Sardiniji, kjer se je nahajalo okoli 1.500 Primorcev in Istranov, so fašisti z njimi postopali kot z vleziljivci. Prehrana je bila več kot slaba in kljub malariji so fašisti gnali naše ljudi na delo. Po kapitulaciji Italije se je stanje poslabšalo. Nekoliko mesecev po kapitulaciji, je prispela na Sardinijo neka partizanska komisija, pred katero so vsi Primorci soglasno izrazili željo, da vstopijo v Narodno osvobodilno vojsko Jugoslavije. Ko so zavezniški meseca februarja zasedli Sardinijo, se je stanje poslabšalo. Zavezniški so vse naše ljudi, ki so bili sposobni za delo, prepeljali na Korziko. V začetku so jim dajali dobro hrano in plačo. Živel so v taboriščih, nad katerimi so se vile jugoslovanske četudi so še pretelki.

Razdeljevanje kvasa

»Spremlj« javlja, da bodo v petek, 24. t. m. pričeli deliti obrok kvasa po 30 gr. na osebo. Razdeljevanje bo se nadaljevalo do petka, 31. t. m. pri trgovcih na drobno. Kvas se bo dvigal proti odzokom, št. 100 živilskih kart, in to po 56 lir kg.

Komisija za čiščenje

Predsedstvo komisije za čiščenje sklicuje za soboto 25. t. m. ob 11. uri sestanek vseh članov komisije. Gre za važno poročilo.

Gledališče Verdi

Jutri, v soboto, ob 20.30, bo pod vodstvom Edmonda De Vecchi otvortivni koncert prvega ciklusa velikih simfoničnih koncertov novega tržaškega filharmoničnega orkestra s programom, ki je bil že objavljen.

Učiteljski tečaj

Trst, 23. — Problem slovenskega učiteljstva v slovenskem Primorju se ugodno rešuje. 266 učiteljev, ki imajo italijansko maturo, Tečaj se bodo, v kolikor se še niso, te dni zaključili, učitelji pa, ki bodo iz teh tečajev izšli, bodo nameščeni po raznih šolah. Za učitelje Slovence s italijansko maturo, ki dopolnilnih izpitolov za poučevanje na slovenskih šolah še niso napravili, se bo v kratkem vršil nov tečaj.

sprejemu nekega vojaka, v katerem so dekleta in tovarši, ki je bil slučajno tam, spoznali bivšega detnika. Dekleta so opozorila oficirja, da je njih spremljevalec bivši detnik. Oficirja nista ničesar odgovorila. Ko so dekleta nagovorili vojak, jim je ta odgovoril v strahotni in smeje zanikal očitke, da je detnik, potem pa dejal: »In kaj mi morete?«

V izločbo so zavezniški postavili tablo z italijanskimi in angleškimi napisom: Civilistom prepovedano vstop. — Na vprašanje, zakaj bodo rabili prostore, so sprva dejali, da bodo za zabavo, potem pa, da bodo postavili svojo čitalnico in, če hočemo, jim lahko pustimo nekaj publikacij, da bodo delali propagando tudi za Slovence.

V Gorici je še mnogo takih prostorov, kamor z dneva v dan s stransnejše predzrelostjo prihajajo fašistični uradniki in razvalitelji, in uveljavljajo svoje stare firme, sklicujo se, da niso več fašisti, ker je fašizem premanj, ampak da so demokrati.

Zakaj ne bi rajši zavezniške oblasti očistile nekaj teh prostorov? S tem bi si pridobile pri postnem protifašističnem prebivalstvu Gorice mnogo več zaupanja, ki ga postane v veliki meri izgubljajo s svojim neupravičenim ravnanjem, kot je postopek proti »Ljudski čitalnici«, ki je, težko priborjeni sad borbe morskega ljudstva proti fašizmu.

Zastave s peterokrako zvezdo, italijanski častniki, ki so upravljal taborišče, so pošiljali naše ljudi v vask, tudi najmanjši pregreške, nazaj na Sardinijo. Ko so Istrani in Primorci pisмено zahtevali od zavezničev, da se vrnejo v domovino, jim prošnja ni bila samo odložena s praznim izgovorom, temveč so se razmere v taborišču še bolj poslabšale. Zavezniški so našim ljudem ustavili plačo in jim dali slabo hrano, ki so jo prejemale v ujetniški. Zaradi tega je mnogo naših ljudi zbolelo. Za delo nesporno ljudje so zavezniški poslali na Sardinijo. Kljub težkim razmeram so naši ljudje zbrali med seboj tri milijone frankov, ki so jih poslali v domovino kot pripremo k naši borbi. Meseca oktobra je general Wright, ki je odgovoril na Francijo, obljubil, da se bodo vsi Istrani in Primorci postopoma prepeljali v Francijo, odtod pa v domovino. Ob tej priliki je vzel s seboj par sto naših ljudi. Ko so prišli v Francijo, jim je bilo rečeno, da se zaradi slabih prostorskih zvez ne more zagotoviti povrnitev v domovino. Tako Primorci in Istrani še vedno čakajo v Marseilleu in kljub vsem prošnjam, ki se jih do sedaj naslovili na zavezniške oblasti.

Cene je treba spoštovati

Zveza trgovcev iz Gorice poročila iz pristojnega mesta javljajo, da nekateri trgovci v živili, sadju in zelenjavi premalo spoštujejo cene. Spoštovati se morajo cene, ki so bile objavljene v časnikih in razdeljevati živila v vrstnem redu.

Poleg tega je vsem trgovcem kazano, da morajo v lastni trgovini razobesiti cenik z jasno označenimi cenami za vsak posamezni predmet in prodaji.

Za enkrat se vsi trgovci strogo opozarjajo, da so dolžni ravnati točno po zgornjih navodilih, ki so sebnim ozirom na dolžila, ki so vsaj cene. V nasprotnem slučaju bodo kaznovani kot krivični in težko kazni.

Končno se obveščajo, da je ustanovljen posebni organi za kontroliranje vseh zgoraj naveden